

Ex/Sans/UG/5.3/39/2017

BACHELOR OF ARTS EXAMINATION, 2017

(3rd Year 5th Semester)

SANSKRIT (Honours)

Course : XIII

[Epigraphy and Arthasāstra]

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

१. सुरगिरा देवनागर्या च लिप्या त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः। 1×3=3

(क) मण्टराजस्य महेन्द्रगिरेश्च राज्ययोः नामद्वयमुल्लिख्यताम्।

(ख) समुद्रगुप्तः केषां ध्यानपात्रम् आसीत्?

(ग) ...मन्त्रदीक्षाभ्युपगतमनसः — समुद्रगुप्तस्य मनः कस्मिन् मन्त्रे दीक्षाम् अभ्युपगतम्?

(घ) समुद्रगुप्तस्य मातृवंशः पितामहस्य नाम च उल्लिख्येताम्।

(ङ) समुद्रगुप्तेन कः शब्दः प्रतिष्ठितः?

२. अधोलिखितेषु द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ। 6×2=12

(क) यः पित्राभिहितो निरीक्ष्य निखिलां पाद्मेवमुर्वीमिति — 'पित्रा' इति शब्देन कस्य परामर्शः? इयं पङ्क्तिः यस्य श्लोकस्य अन्तिमचरणभूता तस्य ऐतिहासिकमाहात्म्यम् आ लोच्यताम्।

(1+5)

[Turn over]

[2]

(ख) समुद्रगुप्तस्य आर्यावर्तविजयेन सह दक्षिणापथविजयस्य को भेदः? दक्षिणापथविजयकाले तेन या नीतिः अवलम्बिता तस्याः स्वरूपं वि मृश्यताम्। केन हेतुना तेन इयं नीतिः आश्रिता इति अनु मीयते? (2+2+2)

(ग) अधोलिखितानां परिचयाः यथासंभवं देयाः — $1 \times 6 = 6$
गणपतिनागः, उग्रसेनः, कर्तृपुरम्, सनकानीकाः,
दैवपुत्रषाहिषाहानुषाहिः, इरिषेणः।

३. अधोलिखितेषु त्रयः प्रश्नाः सुरगिरा देवनागरीमाश्रित्य समाधेयाः।
 $1 \times 3 = 3$

(क) कीदृशो राजा चातुरन्तोऽपि सद्यो विनश्यति?

(ख) कौटिल्यमते त्रिवर्गमध्ये कस्य प्राधान्यं केन च हेतुना?

(ग) पौरजानपदानाम् अपसर्पणं कस्मिन् कार्ये संपादिते कर्तव्यम्?

(घ) व्यसनी, मिथ्याचारवारितः, साहसिकः, राजद्वेषी — एते कृत्यानां यथाक्रमं केषु वर्गेषु अन्तर्भवन्ति?

(ङ) कौटिल्यमते राज्ञः अनुत्थाने का हानिः भवति?

४. अधोलिखितेषु द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ। $6 \times 2 = 12$

(क) राजा स्वविषये कृत्यनिर्णयं केषां गूढपुरुषाणां सहायेन कुर्यात्? केन उपायेन ते गूढपुरुषाः इदं कर्म संपादयेयुः? कृत्येषु निर्णीतेषु केन प्रकारेण तान् प्रति षेधयेयुः?

(2+2+2)

[Turn over]

[3]

(ख) कति पुत्रविशेषाः कौटिल्येन उल्लिखिताः? प्रत्येकं तेषां
स्वभावः कौटिल्यमतम् आश्रित्य उच्यताम्। यदि राजा
एकपुत्रो वृद्धो व्याधितो वा भवति तर्हि तेन किं करणीयम्?
(1+2+3)

(ग) दिवसस्य पूर्वे अष्टभागे राजा किं कुर्यात्?

(घ) परविषये कृत्याः केन प्रकारेण उपजाप्याः भवन्ति?
